

Proeftuin Gelderland-Zuid

Tussenevaluatie Nijmegen-Dukenburg

FEITEN & CIJFERS

- TWEE VEILIGHEIDSTEAMS

Samen Verder Nijmegen Dukenburg –
Wijkcentrum Dukenburg

Samen Verder Zaltbommel -

Gezondheidscentrum Bommelerwaard

- SAMENSTELLING TEAM:

Professionals van de

Jeugdbescherming, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Buurteam, ervaringsdeskundige, SPV-er, gedragsdeskundige, Moviera (vrouwenopvang) *begeleid door een teamleider/verandercoach.*

- GEZINNEN & HUISHOUDENS:

Nijmegen-Dukenburg:

48 actieve betrokkenheid

38 consultatie & advies

Zaltbommel:

49 actieve betrokkenheid

15 consultatie en advies

SAMENVATTING 2023

Opvallendheden:

- Er is bijna altijd sprake van trauma.
- Ca. 2 op de 10 gezinnen heeft min. één gezinslid een licht verstandelijke beperking.
- Veel psychiatrische problematiek bij volwassenen.
- In bestaanszekerheid veelal financiële problematiek.
- Snel op huisbezoek in duo's en snel hulp bieden bij een binnenloper in het wijkcentrum, werkt positief. Hele situatie in beeld, beter in contact met gezinsleden/netwerk, daardoor eerder erkenning, echte samenwerking en werken aan de kern i.p.v. symptomen.
- Herkennen van en aansluiten bij mensen met psychopathologie en trauma is voor jeugdprofessionals nog een aandachtspunt. Toevoegen van SPV-er is dus zeer waardevol.
- Aanpak op doelgroep 0-100, meer aandacht ook voor de ouders/partners als individuen is zeer helpend.

Instream

Vanuit buurtteams, regieteam, POH-er/huisartsen, Veilig Thuis en Moviera.

Vanuit Veilig Thuis pakt Samen Verder alle meldingen op de lijst op (m.u.v. acuut).

Als het buurtteam of regieteam betrokken is of het gaat om enkelvoudige problematiek dan dragen we direct over.

Hoe bepalen we of we een aanmelding in de proeftuin oppakken?

A) Bij ja op de vraag: is er sprake van vermoeden van geweld in afhankelijkheidsrelatie en zijn er problemen op meerdere gebieden?

B) We kijken naar de beschikbaarheid van benodigde expertise vanuit team Samen Verder.

Regionale ontwikkeling toekomstscenario stimuleren: er zijn 4 ontwikkelafels gestart:

- Verklarende analyse
- Koppeling Volwassenen-GGZ
- Gezinsgerichte juridische interventies
- Helpende data (aansluiting bij het programma huiselijk geweld en kindermishandeling)

1. INLEIDING

In Gelderland-Zuid zijn we in de zomer van 2022 gestart met de invulling van de zogenaamde proeftuinen in het kader van het landelijk Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming¹. Er zijn twee veiligheidsteams genaamd '**Samen Verder**', gevormd in Nijmegen-Dukenburg en Zaltbommel die uitvoering zijn gaan geven aan de opzet zoals verwoord in het Plan van Aanpak Toekomsttuinen Gelderland-Zuid (2022). In deze tussenevaluatie leest u kort en krachtig wat de opdracht van deze teams is, wat de maatschappelijke impact beoogt, en wat onze opbrengsten tot nu toe zijn. Wat zijn de werkzame elementen en wat zijn de geleerde lessen, waar kunnen we in 2024 op voort bouwen? Wanneer er 'we' wordt gebruikt, wordt er verwezen naar team Samen Verder.

MAATSCHAPPELIJKE OPGAVE

Waarom moet de veiligheidsketen ook alweer anders? De organisatie in Nederland van hulp en bescherming van gezinnen en huishoudens in (mogelijke) onveilige thuissituaties, knelt. Velen onderzoeken² bevestigen dat:

- Te veel organisaties die onvoldoende op elkaar aansluiten: complex en estafettemodel;
- Geen tijdige passende hulp, te lang wachten waardoor escalatie ontstaat;
- Onvoldoende samenhang. Kindgericht i.p.v. gezinsgerichte benadering: daardoor weinig aandacht voor bestaanszekerheid en volwassenenproblematiek;
- Weinig vertrouwen van gezinnen en huishoudens in het stelsel (ook wel georganiseerde onmacht);
- Voor professionals ondoenlijk stelsel: stress en hindernis zorgt voor onvrede.

DE OPDRACHT VANUIT HET TOEKOMSTSCENARIO KIND EN GEZINSBESCHERMING

Bieden van tijdige, passende samenhangende hulp en bescherming aan huishoudens en gezinnen die te maken hebben met onveilige situaties. Om deze bedreiging in een zo vroeg mogelijk stadium weg te nemen dan wel te voorkomen dat het voortduurt/verergert. Samen met huishoudens en gezinnen een verklarende analyse maken wie wat nodig heeft met zoveel mogelijk afstemming van de benodigde hulp en ondersteuning.

Het kompas wat de teams in deze opdracht op zak hield en leidend was in het ontwikkelen van het nieuwe vakmanschap:

- *Gezinsgericht*: we zien alle gezinsleden en hun interacties in en met de context.
- *Rechts beschermend en transparant*: wat we waarom doen en er verwacht wordt is voor gezinsleden navolgbaar/duidelijk en transparant. Besluiten komen zorgvuldig tot stand met hoor en wederhoor. Onafhankelijke cliëntparticipatie is beschikbaar.
- *Eenvoudig*: een vast contactpersoon voor een gezin die betrokken blijft, hulp dichtbij en toegankelijk georganiseerd en gericht op benutten en versterken van regie en steun in de directe context.
- *Lerend*: continu leren aan de hand van de praktijk, reflecteren en leren op alle niveaus.

¹ <https://www.voordejeugdenhetgezin.nl/documenten/publicaties/2023/07/17/programmaplan-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming-2023-2026>

² Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd, Toezicht bij de jeugdbescherming en jeugdreclassering, november 2019; Kamerbrief 'Perspectief voor de Jeugd', 20 maart 2020; https://vng.nl/sites/default/files/2021-12/ghnt_eindrapportage_definitief.pdf; <https://open.overheid.nl/repository/ronl-c4864460-0573-4f18-8a18-c92a82e69bf5/1/pdf/tk-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming.pdf>; ² Steketee, M., et al. (2020). Kwestie van lange adem. Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?, Utrecht: Verwey-Jonker.

2. RESULTATEN

Het eerste jaar van Samen Verder Nijmegen-Dukenburg kenmerkt zich door de fase van ‘midden in de verwarring van verandering’ waar de professionals zich in bevinden. Het oude normaal is niet meer, het nieuwe normaal nog hevig bediscussieerd. Deze fase wordt door antropologen als de liminale fase geduid³, het ‘ondertussen’. En dat vraagt om liminaal leiderschap. Enerzijds is dat sterk op de veranderkundige opdracht, en anderzijds op het door ontwikkelen van het vakmanschap van de professional. Professionals ervaren verwarring en ongemak, zijn emotioneel soms instabiel, zijn snel chagrijnig en hebben korte lontjes. Dit is logisch, zij zitten in de fase van niet-weten, betwixt en between. Er is veel onduidelijkheid over ordening, structuur en spelregels. Er is een appél op de teamleider om snelle duidelijkheid en een nieuwe structuur. In een tijd van beproeven en experimenteren, moet er juist ruimte zijn voor creating space, dialoog over nieuwe betekenis en emotie. Juist niet verkorten, maar dit moment als kans gebruiken om te leren en te experimenteren. De teamleider is spaceholder voor ongemak, niet-weten en verwarring. Zij creëert ritme, bouwt rituelen op en steekt kampvuren aan. We zien in de loop van het eerste jaar langzaam de paradigma shift naar nieuwe verbindingen tussen mensen en de missie. Er wordt langzaam gebouwd aan een gemeenschappelijk startpunt van een nieuw normaal. De verandering krijgt vorm met nieuwe verhalen en een nieuwe cultuur. Professionals geven lokale betekenis en nieuwe oplossingen voor collectieve vraagstukken. De veranderkundige opdracht is in volle gang.

VERANDERKUNDIGE OPDRACHT

Professionals **bewegen weg van:** *snell inschatten wat nodig is, inzet jeugdhulp of een OTS als je twijfelt of kinderen wel veilig zijn en met name aandacht voor de hulpvrager/slachtoffer* **en bewegen naar:** *langer de tijd nemen om echt contact te maken, vertrouwen opbouwen, het hele systeem zien en spreken, naast gezinsleden staan en vanuit mildheid en niet weten niet (ver)oordelen, kijken naar een duurzame progressieve oplossing*. We zien de verandering van meer bewustwording van eigen emoties en drang om duidelijkheid in deze liminale fase. De professional in de proeftuin is eerder in staat om het overtuigen of het terugtrekken uit een dialoog vanwege irritatie te stoppen en dit om te zetten in reflectie, aannames checken, meervoudig kijken, een constructief conflict voeren en samen tot de best passende oplossing te komen. Constante intervisie en dialoog is nodig vanuit de teamleider/coach, maar werpt zijn vruchten af voor de nieuwe werkwijze en daarmee voor gezinnen en huishoudens.

DOOR ONTWIKKELEN VAKMANSCHAP

Er ligt een sterke nadruk op het door ontwikkelen van vakmanschap doordat de professionals continue met elkaar scherpe (en soms schurende) gesprekken voeren onder leiding van de teamleider/coach. Vragen waar antwoord op wordt gezocht: welke gezamenlijke visie op veiligheid hebben we? Wat neem ik mee ter tafel? Waarom wil ik snel (dwang) en de ander langzaam (drang)? Hoe kan ik m'n vorige pet afzetten en hoe zoek ik de ruimte op binnen mijn nieuwe rol? Deze doorontwikkeling moet niet onderschat worden, is voor professionals in de proeftuin ingewikkeld en verwarrend. Veel van wat voor de een zo vanzelfsprekend is, is voor een ander totaal anders en wordt ineens ter discussie gesteld. Wat de hulpvraag bijvoorbeeld is, wanneer je als buurtteam bij een hulpvraag van ouders toch ook de kinderen spreekt, wanneer en hoe doorvragen, ouders adviseren iets anders te doen of de regie tijdelijk voor een deel over te nemen. In de toekomst moeten we hierin blijven investeren en vertragen en verdragen dat vakmanschap ontwikkelen tijd kost. Wie is de professional in de proeftuin? Welk profiel heeft zo iemand, en wat vereist dat? Wat zijn werkzame elementen in dat vakmanschap? Hierbij sluiten we aan op wat vanuit landelijke programmateam wordt ontwikkeld. Zij zijn hiervan een beschrijving aan het maken en dit wordt onderdeel van het handelingskader.

SUCCESEN IN HET ANDERS DOEN

- I. **We zijn snel en eerder betrokken** bij huishoudens en gezinnen (leeftijd 0-100) waar sprake is van (een vermoeden) van geweld in afhankelijkheidsrelaties en waarbij sprake is van meervoudige problematiek of ontwikkelingsbedreiging. We pakken alle meldingen bij Veilig Thuis in Dukenburg op, behalve de meldingen met status acuut en de huishoudens die aangeven niet door Samen Verder te worden geholpen (tot nu toe 6 geen toestemming, die gaan op de wachtlijst bij Veilig Thuis). Veilig Thuis heeft een forse wachtlijst. Samen Verder

³ <https://academievoororganisatiecultuur.nl/boeken-blogs/blog-corporate-antropologie/koester-de-liminale-fase>

kan binnen 1-3 weken na melding op huisbezoek, terwijl een melding door de hoge wachtlijst bij Veilig Thuis pas na maanden kan worden opgepakt. En doordat Samen Verder in het wijkcentrum zit midden in de wijk, is zij ook in 5 hulpvragen direct betrokken geweest bij een disclosure en waren we in 1 geweldsincident getuige en partner in de de-escalatie en opvang van de kinderen. Hierdoor is Samen Verder beter in staat om verdere escalatie te voorkomen en geweld te stoppen.

- II. **Minder ondertoezichtstellingen en/of uithuisplaatsingen.** Als het echt niet anders kan, is een OTS of raadsadvies door vroege betrokkenheid van de Raad voor de Kinderbescherming, sneller geregeld. Dit is in 2023 slechts één keer gebeurd. Er is 1 maal een Raadsonderzoek, OTS en uithuisplaatsing ingezet.
- III. **We investeren in contact, gaan vaak tussendoor even op huisbezoek** en sluiten aan bij wat het huishouden op dat moment wil, kan en nodig heeft. We krijgen goed zicht op de gehele situatie, het contact, vertrouwen en de samenwerking wordt beter. Samen Verder slaagt erin om toch contact te maken met gezinnen en huishoudens waar het vertrouwen eerst nihil is door de hulpverleners die al betrokken zijn geweest. Ook bij de gezinnen waar hulpverleners alleen nog de gedwongen maatregelen als optie zien als uithuisplaatsing. Door dit contact en vertrouwen slaagt Samen Verder erin om maatregelen te voorkomen, samen te werken aan duurzame verandering en soms samen te kiezen voor een (tijdelijke) en gedeeltelijke uithuisplaatsing of gezinsopname.
- IV. **Bij een melding waar nog geen betrokkenheid is vanuit het buurtteam of regieteam, gaat Veilig Thuis ook altijd samen met een buurtteammedewerker op huisbezoek.** Er wordt uitgelegd wat Samen Verder inhoudt, contact gemaakt en bij toestemming ook breed uitgevraagd waar Samen Verder bij kan helpen. De focus ligt dus niet alleen bij de gemelde zorgen en het veiligheidsplan. Hierdoor krijgen we eerder een beeld van de context en door aan te sluiten bij de motivatie van het huishouden, ontstaat ook eerder samenwerking. Het buurtteam kan bijvoorbeeld direct helpen bij praktische zaken of helpen bij het op orde krijgen van de financiën.
- V. **Het principe van het vaste gezicht voor de gezinnen wordt streng nageleefd,** waarbij per gezin bepaald wordt welke professionals vanuit welke expertise aan het gezin wordt toegevoegd. Gezinnen hebben een vaste contactpersoon en weten bij wie ze terecht kunnen. Ze zien minder verschillende gezichten en worden aanzienlijk minder van kastje naar de muur gestuurd.
- VI. **Gezinnen voelen zich meer gehoord en gezien.** De tien huishoudens die de enquête clientervaringen hebben ingevuld geven aan dat ze zich serieus genomen hebben gevoeld. Dat er naar hen is geluisterd en dat ze zich met respect behandeld hebben gevoeld. Op een of 2 na (die zijn neutraal) hebben zij zich goed ondersteund gevoeld, geven zij aan dat er met hen samen naar een oplossing is gezocht, was het altijd duidelijk waarom bepaalde besluiten zijn genomen en vonden de betrokkenheid precies goed (twee vonden de betrokkenheid te kort).
- VII. **Als een vrouw als slachtoffer bij Moviera in de opvang komt, gaan we ook op huisbezoek bij de betreffende man om zijn verhaal te horen en hulp aan te bieden.** De man wordt nu niet alleen als plegger gezien, door zijn perspectief ernaast te zetten komt er een beter beeld van de situatie en door deze benadering staat de man vaak ook open voor hulp. Zo kan Samen Verder ook

Instream na disclosure: vrouw met 11 jarig kind (van ex-partner) zegt mishandeld te worden door man. Er is een visieverschil tussen medewerker Moviera Samen Verder, en medewerker Moviera moeder organisatie. De wijkagent belt en dringt aan, plaatsing is dan toch mogelijk. Daarna wordt intern gereflecteerd. Twee proeftuinmedewerkers (Moviera en Buurtteam) gaan op huisbezoek bij haar man (1e keer met wijkagent). Het perspectief en de hulpvragen van de man zijn goed in beeld en er is vertrouwen. Gesprekken met de man hebben effect. Man laat vrouw en kind nu met rust en de scheiding verloopt goed. Door psycho-educatie is de manipulatieve communicatie gestopt, man stopt met overmatig alcoholgebruik en behoudt zijn werk. De zelf gestopte medicatie wordt weer ingenomen en hij accepteert hulp bij de afbouw van de medicatie. Er is geen hulpvraag meer en de veiligheid is niet meer in het geding. Samen wordt besloten af te sluiten. Zowel man als vrouw zijn lovend over de hulpverlening: voelden zich gezien en gehoord, nu rust en nieuwe start.

zorgen dat de man niet verder afglijdt, zijn emoties beter onder controle krijgt en de cirkel van geweld doorbreekt.

- VIII. **Inzet van partnersgesprekken en hulp aan de moeder en vader als individu** is, door de aanwezigheid van Moviera, eerder een optie bij de huishoudens. Deze optie was bij de professionals in het Samen Verder team niet zo op het vizier. Samen Verder slaagt erin om de huishoudens in te laten zien hoe belangrijk zij zelf en samen zijn bij de duurzame doorbraak van huiselijk geweld en het gezond en veilig op laten groeien van hun kinderen. Moviera wordt nu vaak betrokken om partnersgesprekken te voeren en een vader of moeder als individu te verstevigen. Het is voor moeders en vaders soms heel fijn om niet alleen in beeld te zijn als de opvoeder van de kinderen. Hierdoor slagen we erin om ook echt systemisch te werken en de achterliggende problematiek bij de volwassen partners aan te pakken.
- IX. **Meer werkplezier**. De professionals in de proeftuin gaan met een glimlach naar hun werk, zitten nu op 'the point of no return', c.q. willen en kunnen niet meer terug naar het oude en voelen alsof ze nu daadwerkelijk kunnen wat doen wat écht nodig is. Vooral de ervaring dat het investeren in contact, het vertragen van ingrijpen, vruchten afwerpt. Dat de deur eerst dicht zit, niemand meer weet hoe verder en dat het Samen Verder dan wel lukt.
- X. **We kijken veel breder dan alleen problemen van het kind, maar kijken naar gehele gezinsproblematiek**. Er wordt een goede brede analyse gedaan, met gedragswetenschapper en alle betrokkenen. Er wordt ook gekeken naar bestaanszekerheden, volwassenen problematiek, maar ook voorliggende voorzieningen, welzijn en lichtere vormen van ondersteuning.
- XI. **Sterk ambtelijk en bestuurlijk samenwerkingsconstruct**. Er is binnen de proeftuin Gelderland-Zuid een stevige governance-structuur met een sturende rol voor een Stuurgroep Proeftuin Gelderland Zuid. Onder de stuurgroep ressorteert een managers overleg, waar de teamleider voorzitter van is. Hierin wordt de driehoek-aansturing van de medewerkers in de proeftuin besproken en zorgen we ervoor dat uitvoeringsvraagstukken besproken worden. Bestuurders zijn erg ondersteunend gebleken aan de primaire processen. Dit verandertraject heeft sterk draagvlak nodig als het spannend wordt, en medewerkers moeten steun ervaren. Managers en bestuurders worden aangezet tot reflectie, dialoog en samen leren rondom de vraag: In hoeverre faciliteren wij de beweging naar het toekomstscenario? Wat zijn helpende en belemmerende prikkels? Wat zijn dilemma's en hoe gaat een ieder hier mee om?

De politie brengt een vrouw met kind (3 jaar) naar Moviera, ze is door haar man op straat gezet. Er is een vermoeden van intiem terreur en de Arabische taal maakt aansluiten lastig. Vrouw en kind gaan tegen het advies in toch weer met de man naar huis. Moviera meldt bij Veilig Thuis. De Samen Verder medewerkers vanuit Veilig Thuis en Moviera gaan samen met een tolk op huisbezoek. Ouders zijn heel open maar willen geen hulp. In plaats van opschalen, kiest Samen Verder ervoor contact te houden met de vrouw die praktische hulpverlening wil (fietsles, taalles) en de Arabisch sprekende buurtteam medewerker van Samen Verder aan dit gezin te koppelen. Er ontstaat meer contact en vertrouwen en Samen Verder krijgt een ingang bij het consultatiebureau. Het consultatiebureau constateert bij het kind een achterstand in groei, motoriek en taal. Ook signaleren zij (net als de professionals) dat de moeder niet goed in contact staat met haar kind, er is weinig afstemming. Het kind is voor vader een pareltje, hij wil dat het zijn kind goed gaat. Ouders kunnen zelf niet helemaal voldoen aan het wegwerken van de achterstanden en maken zich zorgen om de ontwikkeling. Ouders geven toestemming om informatie uit te wisselen en integrale vroeghulp wordt ingezet. Er is nu meer zicht op het gezinssysteem en de buurtteam medewerker die Arabisch spreekt, houdt contact met de vrouw.

AANDACHT- EN KNELPUNTEN

- I. **We slagen er nog niet altijd in om goed in contact te komen en blijven**. Dit blijft een belangrijk aandachtspunt voor iedere professional en daar blijven we aan werken: in verbinding blijven ook, of juist, als het spannend wordt. Juist dan reflecteren op je eigen aandeel en het goede gesprek voeren: tijdelijk onveiligheid verdragen, de tijd nemen om de ander met die hele andere visie op wat er nodig is, te begrijpen en samen tot best passende hulp te komen. En een verschil in kijk op wat er nodig is of verwachtingen die je over en weer van elkaar hebt, komen bijna in iedere Samen Verder traject wel een of meerdere keren voor, met zorgaanbieders, met leerplichtambtenaren en/of school of met een

woningbouwcorporatie. Het is en blijft een aandachtspunt om per gesprek verwachtingen te managen en de rolverdeling en afspraken schriftelijk te bevestigen.

- II. **Gezamenlijke dossiervorming is een ander groot aandachtspunt.** Nijmegen heeft inmiddels het veiligheidsteam Samen Verder toe kunnen voegen aan WIZ-portal. We zijn blij dat we met het Buurtteam ook in het dossier kunnen en daar ook zelf aantekeningen in kunnen maken. Het is van belang dat we tot goede gezamenlijke afspraken komen hoe we e.e.a. zo rapporteren dat dit ten alle tijden begrijpelijk en neutraal is voor de leden in het huishouden, dat we alleen noteren wat nodig is, maar wel genoeg en overzichtelijk zodat ook navolgbaar is wat we waarom doen en dat een maatregel snel mogelijk is, mocht dit (uiteindelijk) toch nodig zijn. We sluiten hierbij aan bij landelijke ontwikkelingen van het Programmteam.
- III. **De positie van de Raad voor de Kinderbescherming blijft lastig.** Hoe ver ga je als Raad voor de Kinderbescherming in de betrokkenheid en oppakken van een casus ten opzichte van de onafhankelijke positie die de Raad wil behouden?
- IV. **Ten slotte is een (fysiek) veilige en prettige werkomgeving ook een belangrijk aandachtspunt.** Samen Verder Dukenburg blijft bijvoorbeeld graag in het wijkcentrum, maar de ruimtes die Samen Verder kan huren laten wat betreft ruimte, klimaat en enige bescherming van de veiligheid door bijvoorbeeld een tagsysteem, te wensen over.

LESSONS LEARNED

- I. **Pionieren is niet voor iedereen.** Je ontdoen van je identiteit tot nu toe en alles loslaten, is voor sommigen te eng en verwarrend. Wat moet je met al die ruimte die je nu krijgt als professional? We zien dan ook in het eerste jaar dat sommigen er mee stoppen. Dit heeft ook invloed op het teamproces. We hebben dit meegenomen in de werving van de nieuwe teamleider en teamleden. Er wordt verteld dat er verwarring op zal treden en dat het soms ook echt lastig is om elkaar te verstaan, te vertragen en te verdragen. De driehoek manager organisatie, teamleider proeftuin en professional proeftuin is verstevigd en een individuele coach is als het nodig is, direct beschikbaar. Dit geeft de professionals tot nu toe net de extra steun die ze nodig hebben om toch door te gaan.
- II. Net zoals bij de huishoudens is het in het team van belang om te **blijven investeren in de relatie, steun, tijd voor reflectie en leren.** De professionals zijn het instrument, worden soms zelfs ook geraakt door wat zich voordoet en het is best spannend om je kwetsbaar op te stellen in een groep nieuwe mensen en zonder veiligheid van vertrouwde kaders en spelregels.
- III. **Stevigere samenwerking in Nijmegen met Buurtteam Volwassenen** is een verbredingslag die we willen gaan maken in 2024, voor huishoudens, maar ook voor gezinnen met volwassenen kinderen. Nu gebeurt dit ook alleen op casusniveau. De samenwerking wordt nu ook bestuurlijk gezocht. Het is een gemis dat we dat niet van meet af aan hebben gedaan.
- IV. **Specifieke LVB-kennis** moet nog steviger in het team aanwezig zijn. Daarom wordt er een jeugdbeschermer van de William Schrikker Stichting toegevoegd in 2024.

SUCCESVOORBEELD 3

Er is een huishouden met al 5 afgesloten dossiers bij Veilig Thuis. Veilig Thuis wilt na onderzoek aan het buurtteam overdragen en heeft ouders aangegeven dat zij hulp moeten accepteren. Veilig Thuis vond Samen Verder inzet niet nodig. Ouders willen echter geen hulp, Samen Verder wordt toch betrokken. Samen Verder gaat vaak 'even' op huisbezoek om contact en vertrouwen op te bouwen. Ouders willen wel praktische hulp, krijgen het financieel niet rond dus daar wordt direct op ingezet. Er blijkt veel onveiligheid: twee kinderen van 9 en 10 zijn getuige van (partner)geweld, emotionele verwaarlozing, alcoholmisbruik en vermoeden van seksueel misbruik. Er is bij beiden sprake van intergenerationele overdracht: partnergeweld en verwaarlozing. De SPV'er beoordeelt de psychische belastbaarheid en geeft tips hoe aan te sluiten. Inmiddels is het vertrouwen van de gezinsleden gewonnen. Moviera kan partnergeweld en onveiligheid beoordelen (moeder is bekend bij Moviera) en de ouders besluiten te scheiden. Buurtteam ondersteunt in meer praktische en financiële zaken, de jeugdbeschermer houdt de veiligheid van de kinderen in de gaten en onderzoekt of er sprake is van seksueel misbruik. De ouders staan inmiddels open voor inzet van Multisysteem Therapie.

WERKZAME ELEMENTEN

- I. **Positionering in de wijk:** Doordat het team Samen Verder Dukenburg letterlijk midden in de wijk zit in een wijkcentrum, zijn de lijntjes met de mensen en professionals in de wijk erg kort. Even binnenlopen, samen lunchen, elkaar tussendoor tegenkomen in de supermarkt, maakt de professionals benaderbaar en als het moet, kan er direct samen worden gezocht naar een best passende out of the box oplossing. In 6 casussen met huiselijk geweld, werden we direct betrokken aangezien dit voor onze neus afspeelde, waardoor direct inzet mogelijk was en er ook direct met de benodigde verschillende expertise kon worden gezocht naar de best passende hulp. Deze 6 casussen hadden anders maanden met melding op de wachtlijst gestaan bij Veilig Thuis. Een ander niet te onderschatten voordeel, is de mogelijkheid om lopend of per fiets even langs te gaan bij een paar huishoudens waardoor beter contact ontstaat en de besparing op reiskosten en reistijd. Ten derde zijn de activiteiten/cursussen in het wijkcentrum letterlijk in beeld waardoor deze opties ook eerder in beeld zijn bij de professionals en de huishoudens. Ten slotte de relatie en het leren wat er plaatsvindt tijdens de informele momenten (in de pauzes). Juist als we elkaar niet goed begrijpen, er wat spanning is, zijn die informele ontmoetingen helpend. De beste gesprekken vinden vaak plaats bij het koffieapparaat.
- II. **Belangrijke elementen in de werkwijze/het vakmanschap:**
- ✓ *Contact maken, niet op de voorwaarden van de professional, maar op de voorwaarden van het betreffende huishouden.* Het klinkt als een open deur, maar in de praktijk staat dit onderdeel onder druk door de druk die men om de onveiligheid te stoppen (de protocollen en termijnen die in je achterhoofd zitten). Daarnaast weten we allemaal hoe belangrijk de klik, het echte contact is, maar gaat het merendeel van de opleidingen/trainingen/metingen daar niet over. Huishoudens hebben vaak al een hele reeks hulpverlening achter de rug, er is vaak sprake van trauma en er is veel stress. Contact maken, vertrouwen winnen, naast mensen gaan staan, is dan een hele kunst en is heel precair. Zonder dit contact, lukt het niet om samen actuele en duurzame veiligheid te werken. In de succesvoorbeelden is dit het eerste fundamentele element dat is ontstaan.
 - ✓ *Present zijn, regelmatig even op de koffie en het huishouden waar nodig in praktische zin ondersteunen.* Er echt zijn en niet alleen als jij iets van de mensen wil/nodig hebt/ moet doen. Hierdoor ontstaat verbinding van mens tot mens, veel beter zicht op de situatie en wat een gezin zelf kan en nodig heeft. Ook komt cruciale informatie, die pas wordt verteld als er echt vertrouwen is, eerder op tafel.
 - ✓ *Samen met het huishouden (en belangrijke sleutelfiguren in het netwerk) de gezinspatronen in beeld brengen en met en voor het hele systeem en ieder individu afzonderlijk de best passende hulp bepalen en inzetten, gericht op duurzame verandering (i.p.v. symptoombestrijding).* Rekening houdend met de belastbaarheid van het gezin en het benutten, uitbreiden en versterken van de kracht in en om het gezin heen. Door de analyse met i.p.v. voor het systeem te maken, is de bewustwording groter, de regie meer bij het huishouden en is er meer motivatie voor de aanpak.
- III. **Samenstelling team:**
- ✓ Het toevoegen van een professional van **Moviera (vrouwenopvang)** is op het gebied van trauma, partnergesprekken en hulp aan de volwassen ouder binnen

SUCCESVOORBEELD 4

Een buurtteammedewerker meldt bij Samen Verder een vrouw met kind aan die bij 'Step' (een taal cursus) vertelt mishandeld te zijn door haar man en niet terug te durven naar huis. Ook is ze bang dat haar kind wordt afgenomen als zij bij haar man weggaat. Op dat moment is de jeugdbeschermer van Samen Verder beschikbaar en zij gaat met de buurtteammedewerker en de vrouw (met kind) en later ook de man in gesprek. De man ontkent, het kind is blij om vader te zien en de vrouw wil wel weer naar huis. De vrouw weet wie te bellen en wat te doen bij nood. De volgende dag gaat Samen Verder op huisbezoek. Er volgen partner gesprekken en er wordt informatie opgevraagd over het gedrag van zoon bij de peuterspeelzaal. Het kind vertoont teruggetrokken gedrag en huult snel en vaak. De man erkent het geweld en beiden willen dat dit stopt. Er volgen veiligheidsafspraken: time out, huisvesting bij familieleden en de familie denkt mee. Twee begeleide partnergesprekken verder is er meer reflectie en begrip voor onderliggende aannames en patronen. De partners verzoenen zich. Samen Verder vraagt aan vader wat er zou zijn gebeurd als zij niets hadden gedaan. Vader geeft met een zekere schaamte aan dat zijn wantrouwen en het geweld richting zijn vrouw dan wel erger was geworden.

huiselijk geweld een erg belangrijke partner gebleken. Wel brengt dat met zich mee dat daardoor in 2024 nog meer de samenwerking met Buurtteam Volwassenen en volwassen GGZ moet worden gemaakt.

- ✓ **Een Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV-er) heeft een zeer waardevolle rol**, en is tot noch toe bijna bij iedere casus betrokken. Zij kan de psychische belastbaarheid beoordelen en helpt de professionals in het contact maken door tips te geven en niet helpende tegenoverdracht te voorkomen. De correlatie tussen volwassenen- GGZ en ontwikkelings- en veiligheidsbedreiging in gezinnen en huishoudens is sterk aanwezig.
- ✓ **Ervaringsdeskundigheid heeft een nadrukkelijke rol**. Vanuit de vrouwenhulpverlening (Moviera) is een ervaringsdeskundige aan het team toegevoegd. De ervaringen met deze inzet zijn voor nu zeer positief. Deze inbreng biedt een aanvullend inzicht op veiligheidsvraagstukken voor de professionals en een toegevoegde ondersteuning voor gezinnen. Deze inzet willen we in 2024 zeker verder uitdiepen in beide teams, en met een dag uitbreiden in Nijmegen.

3. DOORONTWIKKELING 2024

In 2024 gaan we de dynamiek en verbondenheid tussen de lokale teams (jeugd en volwassenen) met de veiligheidsteams verder ontwikkelen. We willen toewerken naar een toenemende synergie tussen de verschillende teams en het maatschappelijke veld. Er moet een vanzelfsprekendheid in samenwerking ontstaan die als natuurlijk om en naast huishoudens staan en effectief acteren op veiligheidsvraagstukken. Dit vraagt versterking van expertise, vertrouwen in de samenwerking en inzet van alle betrokken teams.

Het is voor de ontwikkeling van de teams belangrijk dat zij ruimte voelen en krijgen om hun werkwijze door te ontwikkelen. We werken nadrukkelijk vanuit het vertrouwen in de professionaliteit en expertise van de medewerkers binnen de veiligheidsteams. Het vakmanschap is hierin leidend en door intern en extern te evalueren, monitoren en versterken we de werkwijze. Dit iteratieve proces willen we voortzetten omdat we geloven in de kracht van de medewerkers.

REACTIES TEAMLEDEN

“Ik heb dit halve jaar ervaren hoe sterk de gewenning om op een bepaalde manier te kijken en werken in ons DNA is gaan zitten. Meer dan ik had verwacht! Wat ik andere professionals wil meegeven: Ga er nooit vanuit dat de ander je wel begrijpt en stel jezelf open en nieuwsgierig op.”

“We kunnen meer maatwerk bieden, kijken wat echt nodig is op dat moment.”

“We zijn meer in contact en kunnen beter nabij zijn in de wijk”

“Meer de gezamenlijke verantwoordelijkheid voelen om toch te vertragen en tijd te nemen om bij het gezin aan te sluiten”

“Korte lijnen, meer begrip over en weer en een preventieve gezamenlijke aanpak.”

“Waar ik eerder de aanname had dat buurtteammedewerkers niet durfden om zorgen te bespreken en stelling in te nemen vanwege de werkrelatie, heb ik veel meer begrip voor wat zij doen en begrijp ik wat die werkrelatie cruciaal is en die angst reëel”